

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 18 ΜΑΪΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ074

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους/τις εξεταζομένους/-ες)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τις εκφωνήσεις των ερωτήσεων στο τετράδιο απαντήσεων.**
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το ονοματεπώνυμό σας.**
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

A1. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Η αρχή ενός ειδυλλίου»

Είχα γυρίσει το κεφάλι ανάστροφα και κοίταζα
τον ουρανό με τ' άστρα ματωμένα.
Άγγιξε ο λίθος ο πελεκημένος
τη Ζώνη σου, τα μάτια σου ατημέλητα
ισιώναν την απείθαρχή μου ανάσα.
Φραγκοσουκιές, αρχή των αιωνίων.

Τώρα που βρίσκομαι κοντά σου, πόλη σιδερένια,
καλό είναι να σου δώσω κάτι δανεικά
που πριν σαράντα χρόνια πήρα από τα χέρια σου.

Πόλη με το φεγγάρι στα μαλλιά σου,
τον ήλιο ξέσκεπο, την ευωδιά ντυμένη
τα κρόσσια του Μαγιού, τη θάλασσα πλατάνι.

Εσένα θέλω, σένα λαχταρώ,
εσύ που κάποτε ήσουν άσπρο μεσοφόρι,
κι αργότερα, στου δολοφονημένου προέδρου τη γωνία,
ακίνητο κουφάρι, πατημένη θάλασσα.

Όταν η μέρα κλίνει προς το μέρος μου,
δικιά μου γίνεσαι για πάντα – μα τι τ' όφελος;
Σε τριγυρίζει τώρα συρματοπλεγμα.
Ολάκερη μια πόλη μες στο κρατητήριο.
Να μένεις έτσι εκεί να μη σαλεύεις.
Χωρίς ψωμί, νερό, χωρίς ειδήσεις.
Τα ρουχαλάκια του μωρού σε μια ταράτσα
πλένει η βροχή και σιδερώνει ο άνεμος.

Άκου με τώρα, γιατί πια δεν θα μιλήσω:
Σε λίγα χρόνια συ θ' αποδοθείς
στην κυριότητα όλων συ θα περιπέσεις.
Νόμιμοι κάτοχοι κτημάτων και οικιών,
περιβολιών, ανεμομύλων και θαλάσσης,
η κεντρική πλατεία, η αγορά,
ο Δήμος όλος με την μπάντα του και ο Κήπος
θέλουν γυρίσει πάλι προς το μέρος σου.
Και συ χαρούμενη για τα καθέκαστα θ' αφήσεις
τον ξεχασμένο σου έρωτα στην τύχη.
[...]

Ερωτήσεις

A1. (α) Στο πιο πάνω ποίημα η Αμμόχωστος παρουσιάζεται ταυτόχρονα ως «ακατανίκητη έλξη» και «ανήκεστη πληγή». Να σχολιάσετε τη θέση αυτή, τεκμηριώνοντας με αναφορές από το ποίημα.

(μονάδες 15)

A1. (β) Να χαρακτηρίσετε το ύφος του ποιήματος και να εξηγήσετε πώς αυτό αποδίδει τη σχέση του ποιητικού υποκειμένου με τη γενέθλια πόλη. Να τεκμηριώσετε με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους.

(μονάδες 10)

A2. Αλμπέρ Καμύ, «Γράμμα σ' ένα φίλο Γερμανό» (απόσπασμα)

[...] Αφήστε καλύτερα να σας διηγηθώ το εξής: Από μια φυλακή που ξέρω, κάπου στη Γαλλία, μιαν αυγή ένα φορτηγό, που τ' οδηγούσαν οπλισμένοι στρατιώτες, μεταφέρει έντεκα Γάλλους στο νεκροταφείο, όπου θα τους τουφεκίσετε. Από τους έντεκα οι πέντε ή έξι είχαν κάνει πραγματικά κάτι: ένα παράνομο φυλλάδιο, μερικές συναντήσεις – και πιο πολύ η άρνηση. Κάθονται ασάλευτοι στο εσωτερικό του φορτηγού, με το φόβο φωλιασμένο στην καρδιά τους βέβαια, αλλά θα τολμούσα να πω, με τον κοινό φόβο που σφίγγει κάθε άνθρωπο μπροστά στο άγνωστο, ένα φόβο που το κουράγιο συμφιλιώνεται μαζί του. Οι άλλοι δεν έκαναν τίποτε. Και το να νιώθεις ότι πεθαίνεις από πλάνη ή σαν θύμα κάποιας αδιαφορίας, κάνει πιο δύσκολη αυτή την ώρα. Ανάμεσά τους, ένα παιδί δεκάξι χρονών. Γνωρίζετε το πρόσωπο των εφήβων μας, δεν θέλω να μιλήσω γι' αυτό. Αυτό εγκαταλείπεται στο φόβο, λεία του, χωρίς ντροπή. Μην παίρνετε το περιφρονητικό σας χαμόγελο, τρίζουν τα δόντια του. Βάλατε κοντά του έναν εξομολόγο, που έργο του είναι ν' απαλύνει σ' αυτούς τους ανθρώπους τη σκληρή ώρα που περιμένουν. Πιστεύω πως μπορώ να πω ότι η συζήτηση για τη μέλλουσα ζωή με ανθρώπους που σε λίγο θα εκτελεστούν δεν τακτοποιεί τίποτε. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι δεν τελειώνουν όλα στον κοινό λάκκο. Οι φυλακισμένοι μένουν βουβοί μέσα στο φορτηγό. Ο ιερέας στρέφεται προς το παιδί, σωριασμένο στη γωνιά του. Εκείνο θα τον καταλάβει καλύτερα. Το παιδί απαντά, γαντζώνεται απ' αυτή τη φωνή, η ελπίδα ξανάρχεται. Και στην πιο βουβή φρίκη, αρκεί καμιά φορά να μιλήσει ένας άνθρωπος και θαρρείς πως όλα θα φτιάξουν. Δεν έκανα τίποτε, λέει το παιδί. – Ναι, λέει ο ιερέας, αλλά δεν είναι αυτό το θέμα τώρα. Πρέπει να ετοιμασθείς να πεθάνεις. – Δεν είναι δυνατό να μη σε καταλαβαίνουν. – Είμαι φίλος σου κι ίσως σε καταλαβαίνω. Αλλά είναι πια αργά, θα 'μαι κοντά σου, κι ο Καλός Θεός επίσης. Θα δεις, θα 'ναι εύκολο. [...]

Αλλά το πλατάγισμα του μουσαμά, ο υγρός και δυνατός αγέρας του πρωινού που ορμάει μέσα στο φορτηγό, κάνουν τον ιερέα και τους καταδίκους να στρέψουν τα πρόσωπά τους. Ένα δευτερόλεπτο ακόμα, ο ιερέας απενίζει προσεχτικά τα πρόσωπα αυτών των ανθρώπων, που τον κοιτάζουν σιωπηλά. Ένα δευτερόλεπτο που ο άνθρωπος του Θεού πρέπει ν' αποφασίσει ανάλογα με την κλίση του, αν είναι με τους δήμιους ή με τους μάρτυρες. Αλλά να που χτύπησε στο χώρισμα που τον απομονώνει από τους συντρόφους του. «Achtung!» Το σήμα κινδύνου δόθηκε. Δυο στρατιώτες ρίχνονται στο φορτηγό και

συγκρατούν τους φυλακισμένους. Δυο άλλοι πηδούν κάτω και τρέχουν μέσα στα χωράφια. Ο ιερέας, λίγα βήματα πιο κει από το φορτηγό, στημένος στην άσφαλο, δοκιμάζει να τους ακολουθήσει με το βλέμμα μέσα από την καταχνιά. Στο φορτηγό οι άντρες ακούν μονάχα τους κρότους αυτού του κυνηγητού, τα πνιγμένα ξεφωνητά, έναν πυροβολισμό, τη σιωπή, κατόπιν φωνές να πλησιάζουν, τέλος ένα υπόκωφο ποδοκρότημα. Ξανάφεραν το παιδί. [...]

Σας ξέρω, θα φανταστείτε πολύ καλά τα υπόλοιπα. Αλλά πρέπει να μάθετε ποιος μου διηγήθηκε αυτή την ιστορία. Είναι ένας Γάλλος παπάς. Μου 'λεγε: «Ντρέπομαι γι' αυτόν τον άνθρωπο και μ' ευχαριστεί να σκέφτομαι ότι ούτε ένας Γάλλος παπάς δεν θα 'χε δεχτεί να βάλει το Θεό του στην υπηρεσία του εγκλήματος». Ήταν αλήθεια. Απλώς, αυτός ο ιερέας σκεφτόταν σαν εσάς. Ακόμα και μέσα στην πίστη του το βρήκε φυσικό να υπηρετήσει τη χώρα του. Κι οι ίδιοι οι θεοί στον τόπο σας είναι στρατευμένοι. Είναι μαζί σας, όπως λέτε, αλλά με τη βία. Δε διακρίνετε πια τίποτε, δεν είσατε παρά μια ορμή. Κι αγωνίζεστε τώρα με μόνα τα μέσα της τυφλής οργής, αφοσιωμένοι στα όπλα και στα βλήματα πιότερο παρά στην τάξη των ιδεών, επιμένοντας πεισματικά στο να μπερδεύετε τα πάντα, ν' ακολουθείτε την έμμομη ιδέα σας. Εμείς ξεκινήσαμε από τη διανόηση και τους δισταγμούς της, ανίκανοι απέναντι στην οργή. Αλλά να που η περιπλάνηση τώρα τέλειωσε. Έφτασε ένα παιδί νεκρό, για να προσθέσουμε στη διανόηση την οργή και στο εξής είμαστε δυο ενάντια σ' έναν [...].

Δεκέμβριος 1943

Ερωτήσεις

A2. (α) Ο συγγραφέας Αλμπέρ Καμύ, στα *Γράμματα σ' ένα φίλο Γερμανό*, «βάζει αντιμέτωπες δυο στάσεις κι όχι δυο έθνη». Να εξηγήσετε τι σημαίνει αυτή η θέση και να αναφέρετε πώς επιβεβαιώνεται μέσα από το πιο πάνω απόσπασμα. Να τεκμηριώσετε με **δύο (2)** αναφορές από το συγκεκριμένο απόσπασμα.

(μονάδες 15)

A2. (β) Να προσδιορίσετε **έναν (1)** αφηγηματικό τρόπο τον οποίο αξιοποιεί ο συγγραφέας για να αποδώσει τη μεταφορά των μελλοθανάτων στο φορτηγό και να εξηγήσετε πώς αυτός δημιουργεί δραματική ατμόσφαιρα.

(μονάδες 10)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οδυσσέας Ελύτης, «Η Μαρίνα των βράχων»

Έχεις μια γεύση τρικυμίας στα χείλη –Μα πού γύριζες
Ολημερίς τη σκληρή ρέμβη της πέτρας και της θάλασσας
Αετοφόρος άνεμος γύμνωσε τους λόφους
Γύμνωσε την επιθυμία σου ως το κόκαλο

Κι οι κόρες των ματιών σου πήρανε τη σκυτάλη της Χίμαιρας
Ριγώνοντας μ' αφρό τη θύμηση!
Πού είναι η γνώριμη ανηφοριά του μικρού Σεπτεμβρίου
Στο κοκκινόχωμα όπου έπαιζες θωρώντας προς τα κάτω
Τους βαθιούς κυαμώνες των άλλων κοριτσιών
Τις γωνιές όπου οι φίλες σου άφηναν αγκαλιές τα δυοσμαρίνια

–Μα πού γύριζες;
Ολονυχτίς τη σκληρή ρέμβη της πέτρας και της θάλασσας
Σου 'λεγα να μετράς μες στο γδυτό νερό τις φωτεινές του μέρες
Ανάσκελη να χαίρεσαι την αυγή των πραγμάτων
Ή πάλι να γυρνάς κίτρινους κάμπους
Μ' ένα τριφύλλι φως στο στήθος σου ηρωίδα ιάμβου

Έχεις μια γεύση τρικυμίας στα χείλη
Κι ένα φόρεμα κόκκινο σαν το αίμα
Βαθιά μες στο χρυσάφι του καλοκαιριού
Και τ' άρωμα των γυακίνθων –Μα πού γύριζες

Κατεβαίνοντας προς τους γιαλούς τους κόλπους με τα βότσαλα
Ήταν εκεί ένα κρύο αρμυρό θαλασσόχορτο
Μα πιο βαθιά ένα ανθρώπινο αίσθημα που μάτωνε
Κι άνοιγες μ' έκπληξη τα χέρια σου λέγοντας τ' όνομά του
Ανεβαίνοντας ανάλαφρα ως τη διαύγεια των βυθών
Όπου σελάγιζε ο δικός σου ο αστερίας.
Άκουσε ο λόγος είναι των στερνών η φρόνηση
Κι ο χρόνος γλύπτης των ανθρώπων παράφορος
Κι ο ήλιος στέκεται από πάνω του θηρίο ελπίδας
Κι εσύ πιο κοντά του σφίγγεις έναν έρωτα
Έχοντας μια πικρή γεύση τρικυμίας στα χείλη.
Δεν είναι για να λογαριάζεις γαλανή ως το κόκαλο
 άλλο καλοκαίρι,
Για ν' αλλάξουνε ρέμα τα ποτάμια
Και να σε πάνε πίσω στη μητέρα τους,
Για να ξαναφιλήσεις άλλες κερασιές
Ή για να πας καβάλα στο μαΐστρο

Στυλωμένη στους βράχους δίχως χτες και αύριο.
Στους κινδύνους των βράχων με τη χτενισιά της θύελλας
Θ' αποχαιρετήσεις το αίνιγμά σου.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οδυσσέας Ελύτης «Η πεντάμορφη στον κήπο»

Ξύπνησες τη σταλαγματιά της μέρας
Επάνω στην αρχή του τραγουδιού των δέντρων
Ω τι ωραία που είσαι
Με τα χαρούμενα μαλλιά σου ξέπλεκα
Και με τη βρύση που ήρθες ανοιχτή
Για να σ' ακούω που ζεις και που διαβαίνεις!
Ω τι ωραία που είσαι
Τρέχοντας με το χνούδι της κορυδαλλένιας
Γύρω από τις μοσκιές που σε φυσούνε
Καθώς φυσάει ο στεναγμός το πούπουλο
Μ' ένα μεγάλον ήλιο στα μαλλιά
Και με μια μέλισσα στη λάμψη του χορού σου

Ω τι ωραία που είσαι
Με το καινούριο χώμα που πονείς
Από τη ρίζα έως την κορυφή των ίσκιων
Ανάμεσα στα δίχτυα των ευκάλυπτων
Με τον μισό ουρανό μέσα στα μάτια σου
Και με τον άλλον στα μάτια που αγαπάς
Ω τι ωραία που είσαι
Καθώς ξυπνάς τον μύλο των ανέμων
Και γέρνεις τη φωλιά σου αριστερά
Για να μην πάει χαμένος τόσος έρωτας
Για να μην παραπονεθεί ούτε μια σκιά
Στην ελληνίδα πεταλούδα που άναψες
Ψηλά με την αυγερινή ευφροσύνη σου
Γεμάτη από τη χλόη της ανατολής
Γεμάτη απ' τα πρωτάκουστα πουλιά
Ω τι ωραία που είσαι
Ρίχνοντας τη σταλαγματιά της μέρας
Επάνω στην αρχή του τραγουδιού των δέντρων!

Ερωτήσεις

B1. (α) Να παρουσιάσετε τη γυναικεία μορφή, όπως αυτή εμφανίζεται σε καθένα από τα δύο ποιήματα, αναφέροντας **δύο (2)** στοιχεία της από κάθε ποίημα και τεκμηριώνοντας την απάντησή σας. Ακολουθώντας, να προσδιορίσετε τι συμβολίζει αυτή σε κάθε περίπτωση.

(μονάδες 25)

B1. (β) Να εντοπίσετε **δύο (2)** κοινά χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού στα δύο ποιήματα και να εξηγήσετε ποιο είναι το αποτέλεσμα της χρήσης τους σε κάθε ποίημα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους.

(μονάδες 25)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ